

اولین دانشگاه جهان در ایران

علی اکبر زین‌العابدین
تصویرگر: نگین حسین‌زاده

علم بهتر از ثروت و شمشیر است

اولین دانشگاه جهان در سرزمین ایران بر پا شد. نام آن دانشگاه «گندی شاپور» بود. واژه‌ی دانشگاه در آن زمان به کار نمی‌رفت. گندی شاپور حدود هزار و هفتصد سال پیش یعنی در سال ۲۷۲ میلادی تأسیس شد. زمانی که سلسله‌ی ساسانیان بر ایران حکومت می‌کردند.

در این مکان، به غیر از دانشگاه یک بیمارستان هم وجود داشته است. این بیمارستان، در زمان خود، بهترین بود. بسیاری از بیماران، برای درمان، از سرزمین‌های دیگر به آنجا می‌رفتند. در آن زمان، بزرگترین کتابخانه‌ی جهان هم در گندی شاپور بود. در گندی شاپور، پزشکی، داروشناسی، ستاره‌شناسی، فلسفه، دامپزشکی، گیاه‌شناسی و ریاضیات تدریس می‌شد. شکوفایی علم پزشکی در گندی شاپور به حدی بود که در آن زمان، عده‌ای به تحقیق درباره‌ی بیماری‌های دریاوردان مشغول بودند.

بر سر در گندی شاپور، نوشته شده بود: «علم بهتر از ثروت و شمشیر است.»

استادان و دانشجویان گندی شاپور، فقط ایرانی‌ها نبودند. هندی‌ها، یونانی‌ها و مصری‌ها نیز در آنجا فعالیت می‌کردند. این دانشگاه تا حدود هفتصد سال به کار خود ادامه داد. امروزه ویرانه‌هایی از آن بنای زیبا، در روستایی به نام «شاه‌آباد» در استان خوزستان باقی مانده است.

میمون

گروهی از پزشکان سرزمین‌های خارجی در حال بازدید از بیمارستان گندی شاپور هستند. «بختیشوع» رییس بیمارستان توضیح می‌دهد: این بیمارستان سه بخش اصلی دارد: بخش عمومی، بخش جراحی و بخش چشم پزشکی. ناگهان به اتاقی می‌رسند که استادی بالا سر تختی ایستاده و دانشجویان به حرف‌های او گوش می‌دهند. پزشکان خارجی، روی تخت میمونی را می‌بینند که استاد در حال جراحی آن است. بختیشوع می‌گوید: «این‌جا به جای بدن انسان، از بدن میمون برای آموزش استفاده می‌کنیم.»

می‌توانید پیوشید!

«شاپور دوّم» روی تخت خود لم داده است. دو نفر او را باد می‌زنند. دانشمندان و استادان گندی شاپور دور تا دور نشسته‌اند. بعضی از آن‌ها کتاب‌های بزرگی زیر بغل دارند. یک دانشمند یونانی در جای مخصوص قرار گرفته و کمی اضطراب دارد. هر بار که آب دهانش را قورت می‌دهد، صدایش طوری است که انگار یک سطل آب را در چاهی خالی می‌کند!

پادشاه دستور می‌دهد: «شروع کنید.»

استادان هر کدام سخت‌ترین سؤال‌ها را از او می‌پرسند. دانشمند یونانی باید پاسخ‌های دقیقی به این سؤال‌ها بدهد. پس از چند ساعت، به او اعلام می‌شود که در امتحان قبول شده و می‌تواند از این به بعد در گندی‌شاپور تدریس کند. شاپور دوّم اجازه می‌دهد که او لباس ویژه‌ی استادی را بپوشد.

